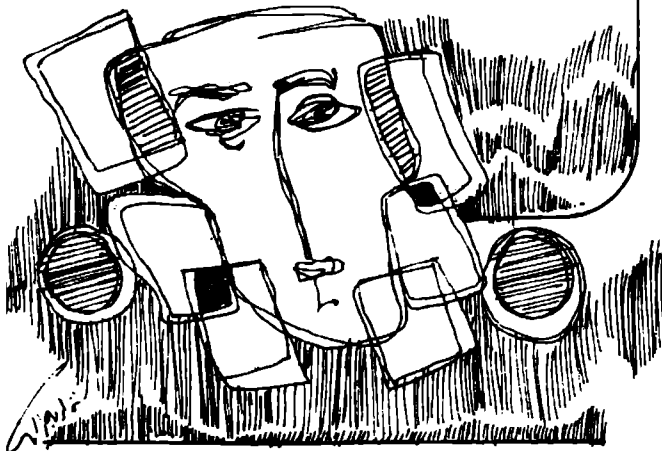

بێسینی

نور الدین صالح «بی خەم»

کە بە راستە شەقامەکی سەرۆی شاردا گلۆر بووێتەو، خور سێ چارهك كەم یا زیاتری مابوو بو مال ناوایی كردن له دارو بەردو خەلكی شار. لەناكاو... بێسو مروف دزی مروف بیت؟». دەستیکت خزاندە نیو قزەكەت و شانیکت هەلته كاند. له سەر تادا و بست بە سادەیی بو وەلامەکی بچیت، كەچی پرسیارەكە وەكو زەنگی کلیسا دووبارەو سێ بارە دەسێو وەو بواری بیركردنەوێ نه دايت. وەك دركەزی چه قەمی مەشكەت و كێچ ناسا دەمی نازنیه خوێنەكەت. مەودای بیركردنەوێت نالوزا نه تەزانی روو له كوی بكەیت و بەرەو كام مەنزەل سەری كاست هەلگەری. چەند شوینكەت دايبە بەر تیری چاو... باخچەي گشتی... گورستان... مەبخانەكان... بەلام چوونت بو هەر خانەبەك له خانەكان بەراكردن له واقع دەزانی. نوچكەت دا. جگەرەبەكەت سباردە لێو كەكانت. لەو ئەلامینك دەگەرایی كالاى پر بالای مروفايەتی بیت. كەچی دەستگيرت نەبوو. و بست ئەو پرسیلرەش وەكو سەدانی تر و بیل و ناواری نیو دورگەي مەشكەت بكەیت. بەلام نەت نوانی. تۆ مەشكەت دورگەبەكی كاكی بە كاكی یە چەندان جار پرسیارو وەلامی زەنگ گرتووی نیو نيسكرابخانەي ژيانت تیدا سەرگەردان

نیچكرابوو. فرۆشیارە سەرپێیەكان، بەدزیایی شەقامەكە له پشت عازەبانەكانیانەو وەستا بوون. بەكۆمەل كریار دەوڕەیان نیسان دابوو. لەو سەر و ئەو بەری جادەكەش. دوكان و پیشانگەكان ریز كرابوون. ئەویش بەدوش دامای ماو بەك روشت. بەكی لەگەل خوی دا دوا: هەموو شوینكی تی دا گوزاو ئەم شاروچكە كۆنە نەماو. كە بریتی بو له كۆمەلیك خانووی قوو گوزری تەسك و ترووسك و توله رینگای خولایی... هیچ شتیکی وەكو جارێ نەماو. غەیرەس كۆیرە كانی بەكە نەست. كە بەهاوینان ناوی چك دەكردو ئەو تەسكە مرگەوتكێك. ئەكیو وە دروست كردوو. گوماو كەي قەراخ شارهكەس بەبیت. كە هەر وەكو جارێ ناو لە دەیان چاوگە بچوو كە سانی ژیرەوێ هەلته قوولیت تەنیا جوگە لە بەك لە بەری... وخت و كێلگەكانی سەوزەو توتن ناو دەدات... لەوی ماو بەك وەستاو ئە شەپۆلە بچوو كەكانی گوماو كە رادەماو بێرەوێ كۆ سەر دەمی مەتالەتی دەهینایەو بەر چاوی... پاشان گەراپەو ئەو ناو شاروچكەكە بەدوای خانووە كۆنەكە یاندا گەرا. زوری حەز دەكرد جاریکی نێر چاویکی بی دا بختینی. بەلام بوی نەدوورایەو. بەدوای كۆنە دوستانەكانی باوكی دا گەرا. هیچیان نەما بوون. بەلام بە سوراخ كردن كۆری یەكێكیانی دوورایەو كە لە تەمەنی خوی دابوو. بەدی بە مالهەو. نانی نیو هەرویان پێكەوێ خوارد. بە دوورو دریزی دەربارەي ئەم مەبەستی بوی هاتوو. دوان. پاشان پێكەوێ چوونە گورستانە كۆنەكەي قەراخ شاروچكەكە. گورستانەكە بیووە خەرابە: زوربەي قەبرەكانی لەگەل خاكای بیوون بە بەك. كێلەكانیشی پیو نەما بوو. ماو بەك لە قەبرەكەي داكی گەران. بەلام نەیان توانی شوینەكەي بدوزنەو... دایە پرەمی گریانیکی نالی بەنیش. كاسرای لە گەلی. سوورەتی فاتیحای خویندو بو گیانی هەموو مردوووە كانی ژیر خاكی قەبرستانەكەي نارد. پیاوێش بەبی ئەوێ بگا بو ناواتەي بوی هاتوو. گەراپەوێ شارهكەي خوی: بەلام له ناخی دەروونی دا گوری داكی سەر له نۆی هەلگەندو تەرمی ئەو نافرەنەي كە وەكو فریشتە له شوویكی دزواری زستان دا نسی هاتە ژووور. تیی دا نیشك و كەردی بە مەزاریكی جوان بەرنگین. هەر وەكوو له خەبالی دا نەخشەي كیشرا بوو.

کردوه. لهوه دهچی نه مجارهبان داوه که ووردر چنرابی و بواری دهر باز بوونت یونه بی. هیمای ماندوو بوون به روخسارته وه دهر کهوت. به چند شه قاونیک دریزی شه قامه کهت شه قار کرد. که بیت نایه سر شوسته که نوسراوی سر دیواری کوگاکه سرنجی بینینتی بو خوی کیش کرد. [له سدهی بیستهدا ههر که سی ناسوده می بوویت، نهوا به هه له له و سده به دا له دایک بووه]. تیارامیت، له پر دهستی ریزت خسته سر سینگ و به سر گه و اهیت بو نوسراوه که دا. به لام: «کی ده لی راسته...؟ خو له وانه شه راست بیت!! نهی نهوه نه یه پیشبینی نهوه کراوه که سالی 2000 مروف و مرو فابتهی ریشه کیش ده کرین و نامیری نه لکترونی جیگه بیان ده گریته وه...!! ناخر... مروف به و مزنی و پیروزی بهی خو به وه... نامیه... نا... نا... تووی باوه رو گومان له میشک و دهر وونندا چه که ره بیان کردو به توره به یه وه جگه ره کهت به زهوی دا دا. وهر سی پشی پی هه لکردی و ریت دایه بهر ههنگاهه توره و گورجه کانت. به ره و مال بوویته وه... ههر که خوت کرد به ژووراو دهر گاکهت داخست، له بالای ژووره کهت رووانی... وه کو نه ههنگیکی زه به لاج هاته پیش چاوت که ناماده بیت بو هه لو شیت - سر ریکت راوه شانندو ده ستیکت به روخسارت دا هیناو له سر قهره ویله که دانیشتی. جگه ره به کی توت ناگردا. له گه له یه کم مژی جگه ره کهت... سیلاوی قین و توره می بواری نارام بووبیان نه دایت و شیت ناسا راپه ریت: «تاکو چاو چنوکسی... درو تاوان... خوین... جهرده می... نابرو تکاندن... پیشی ههره پیروزی مروف بن... نهک ناسوده می بگره که سایه تی... شاره ف... ده بنه سفری پشت فاریزه و هیح کیش و سه نگیکیان نامینی... که رووت وهر چه رخان له گه له ناوینه که ی پشته وه تدا به کدگیر بوونه وه، به تفیکی خست روخساریت ناو پرژین کرد... و نه نانهت ناوینهش درو ده کات و نه رکی نهها نشان دانی روخساره و ناوه روک ده شاریته وه». پر به سی یه کانت هه ناسه به کت هه لکشا. هه ست به قورسای سر و له شت کرد. وهک له به ره ژانیکی قورسا چند حه بیکی «قالیومت» پی درایی، هیواش هیواش نه ندامانی له شت به ره و کرژبوونه وه چون. به سستی به که وه رووه و قهره ویله که بوویته وه. له سر دم راکشای. ههر نه وه ندهی له یه که وه تاکوده» بزیمیری... که ویتنه جیهانیکی سه پروسه مه ره وه. ههر چه نلدت کرد نه ت توانی بروا به چاوی ههستی خوت

بکه بیت جیهانیکی خه یالای، به لام له ره نگ و به رگی جیهانی بوون. له و جیهانه دا... [چی به رخ و کاربله هه بوون. هه موو سه ره قولانج هه لو اسرابوون و به زمانی مروف هاواریان بو زرگاری خو بیان ده کرد. مرو ف کانیش ناژه له لها ده بیانمران و که له بیان له به کتری ده ساوی...!! هه رچی رپش سهی و قیس له سه ره کان بوون، به دوا ی یه کدا ده ست له سه ر زهوی و لنگ له حه واه به ره و رووبارو دهر یاکان ملی رپنگه پان گرتبووه بهر... رووبارو دهر یسا کانیش رهنگی خو پشپان پوشیوو...!! گورک و ریسوی سه ردار بوون و له سه ر په لک هاواریان بو پاکی و بی تاوانی خو بیان ده کرد...!! له ده وور پرا دهنگیکی به زولال هاواری ده کردو ده بووت:

«له گوی گیان نوستون بو به که ربوی

له سه ر نیوه، وه ها شیره وه کو سه گد

له گه له راپه رینت که ویتنه سه ر زهوی و هاوارت کرد: «نا... نا... نایی... که ی ره وایه...»

نالسه و کاته دا (هیوا) ی برات به لاماری دهر گاکه ی داو په ده هاوارو ناله توه هات. به سه رتا نوشتا به وه به ته گالته هه لیگری:

- هیرش گیان، نهوه چی به بو وا نه کهیت؟

توانای وه لام دانوهت نه بوو. ماندوو شه کهت. شه لالی نارده بوو بوویت. له ته ختی نه ویلته وه دلوب دلوب به لاجانگه کانه وه ده هاتنه خواری و له که ناری سمیلت دا قه تیس ده بوون.

(هیوا) ییش له سه ر یه که دهستی به سه رو چاوت دا ده هیناو به رده وام ده پرسی:

- بو پیم نالی... چینه... چی...؟

سه رت به سه ر سینگتا شو ر کرده وه، دوو دلوب فرمیک په سه ر کراسه کهت دا ته رای خو بیان نواند. سه رت هه لبری و په هه ست نامازه ی په رداخی ناووت بوی کردو نه ویش به په له بوی هیناپت و نات به سه رته وه. هیوا به دیو جامه ی روخسارت دا هه لبروانی

. ههستی به هیور بوونه وهت کرد بو به پرسی:

- کاکه هیرش... چینه... خیره وا نه کهیت...؟

- خیر... بو چاک ماوه تاکو خیر بمینی...؟

هیوا به هیمنی به که وه دهستی نایه سه ر شانت و

- نا... کاکه هیرش وا ره شین مه به.

به ته وسینکه وه لیت روانی:

- هه... ره شین. نه زانی زور گالته دی به توو نه وانه ی وه کو توش بیر ده که نه وه.

خوێنه و فلهی خوێسه و بیستی

● رهوف خه سن ●

ئهوه بو دوو ههفته ده چیت «جوان» له گیانی خوی بیزاره، ههر ئهوه نی یه له کراسه که ی بینه ده ری . . به تاییه تی ئهم دوو، سێ رۆژه ی دوایی و، ئهوه ئهم شه وه هه مه پرسه چهند شپرزو هه راسانه . . هه ر شه وی سه ری سالی خوش بوو، که به شاجوانه ژنی گه ر دوون هه ل بێژیر درا . . ئیتر دوای ئه و شه وه په ستی و په ژاره دایگر توه . . جار جار وای لی دیت بیر له وه بکاته وه، هیرش به رینه سه ر مه زنتس رین مه ل به ندی زانستی . . به ونیازه ی هه موو که ره سه کانی ناوی بشیونیت و خویشی دوو چاری مه ترسی بکات . . که ئه ویش مه ل به ندی «ئیفا ۷۰» ی جی چاندن و گۆرینی هه زاران خانه ی می شکی مرقه وه که وتوته خواری و ی ئه ره نه ستانه وه . . چونکه لایکی نه گریس هه موو رۆژیک چهند جار نیک پنه ندی فیکری دوو راودووری پنه ده کات و، تاراده ی بیزار کردن سه ر ده کاته سه ری . . له خه و رای ده په راند، زنجیره ی بیه ر کرده وه ی ده پچراند، له کاتی کار کردیدا له کونترۆلی «رووه که پیشه سازی په کان» دا، هه ر ئه وه نه بوو کینگه نامیره کان ژیره و ژوور پی بکات . .

- باشه، بوو له بهر چی؟

به ده رکردنی جگه ره یه ک جه مامی ماندوو بوون و بیزاریت ره وانه وه و دو که له کهیت «پف» کرده سه رو چاوی هیوا دا و:

- نازانم . به لام زور جار بیره که مه وه و ده لیم من . . تو . . ئه و خه لکه بوچی ده ژین؟ ناخه ر ژیانیک هه ر باویشک و خو خوار د نه وه بیت نه بوونی چاکتره .

- ناوها . . ئه و په ری ره شینی و دارووخان .

- چاکه . . دیاره تو زور گه شینی و هیوات به ژیان زوره . باشه . ژیان به لانه وه چی به؟

هیوا وه کو تیکه ی تنه نگ گزاره ی کیشا:

- هه رچی به ک بیت . . به لام زور بروام به و قسه به هه یه که ده لی [ژیان وه کو نیکی دم سه گ وایه، چهنی بیلینته وه ئه وه نده چیژی زیاد ده کات، له گه ل ئه وه شدا نازاری دم و لیوی زیاتر ده دات].

خویش نه ترانی بو و ا به وه لانه که ی هیوا فینکی به ک به ناخ و می شکتدا گوزه ری کردو بزه به کت کرده رازی بوونی:

- دم خوش . . نه زانی خه ریکم سه ری کشته کی ئه و په رسیاره نه خه تی یه م ده سگیر ده بیت . که واته گرفته که چاوچنوکی و کیشی برسیتی به . .

هیوا هه ستایه سه ری و

- هه ر چهنی نازانم ئه و گرفته ی تو مه به سته چی به، به لام ده لیم نه گه ر برسیتی به که . برسیتی بیه و می شک بیت نه نجامه که ی چاکتر ده بیت وه ک ه برسیتی سک .

ئوخوێنی به ک پالی به توره ی و قینی ناوه وت ناو نامیزت بوی والا کرده وه . تیر شانی په کترینان گوشتی . هیوا بریاری دا چا به ک بکات و کاسیتیکم «داریوش» تان کرده پسته ی پاشماوه ی دریزی ئه و شه وه تان»:

کرکوک - امام قاسم

- شباط - ی ۱۹۸۷

نیستی

۱۰: دیره شیعری شاعیری گه وه ی کورد حاجی فادری کوی به

۲۱: یسته . . شه و چه رده